

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 331/2024-65

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky o prijatej ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátkou JUDr. Silviou Turcsányiovou, Štefániková 21/111, Trnava, proti postupu Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 1T/83/2021 a proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6Tos/9/2024 z 18. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 1T/83/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 1T/83/2021 **prikazuje** konať bez zbytočných prietáhov.
- Uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6Tos/9/2024 z 18. januára 2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6Tos/9/2024 z 18. januára 2024 **zrušuje**.
- Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré mu **je povinný** zaplatiť Okresný súd Dunajská Streda, a finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré mu **je povinný** zaplatiť Krajský súd v Trnave.
- Okresný súd Dunajská Streda **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **1 285,13 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 331/2024-23 z 2. júla 2024 prijal na ďalšie konanie podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a jeho práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6Tos/9/2024 z 18. januára 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1T/83/2021 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“). Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol. Pred ústavným súdom sa domáha zrušenia napadnutého uznesenia, príkázania jeho bezodkladného prepustenia z väzby na slobodu a priznania finančného zadošťučinenia v sume 3 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 1T/83/2021 z 3. mája 2023 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) uznaný vinným zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. a) a c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) a j) Trestného zákona, za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 11 rokov a 8 mesiacov.

3. Uznesením krajského súdu sp. zn. 3To/111/2023 zo 17. októbra 2023 (ďalej len „zrušujúce uznesenie“) bol rozsudok okresného súdu zrušený v celom rozsahu a vec bola vrátená okresnému súdu na prejednanie a rozhodnutie. Krajský súd dospel k záveru, že okresný súd v podstate úplne izolovane vyňal dôkazy svedčiace v neprospech sťažovateľa, na ktorých následne založil svoje rozhodnutie o vine, pričom na dôkazy v jeho prospech buď neprihliadol vôbec, alebo ich význam a relevanciu poprel jednoduchým konštatovaním, že tieto dôkazy nesvedčia o tom, že by sťažovateľ skutok nespáchal. Okresný súd sa podľa krajského súdu nevenoval rozporom vo výpovediach spoluobžalovanej [REDAKOVANÉ] a svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktorí svoje výpovede na hlavnom pojednávaní zmenili. Krajský súd ďalej uviedol, že úlohou okresného súdu bude opätovne vyhodnotiť všetky dostupné dôkazy v intenciách odôvodnenia zrušujúceho uznesenia so zameraním na odstránenie rozporov vo svedeckých výpovediach, ako aj posúdiť vierohodnosť a zákonnosť svedeckých výpovedí. Okresný súd má v zmysle zrušujúceho uznesenia taktiež zohľadniť dôkazy svedčiace v prospech sťažovateľa (výpovede svedkov, ktorí nemali vedomosť o predaji omamných látok sťažovateľom). V nadväznosti na uvedené má opätovne preskúmať aj naplnenie kvalifikačných znakov „po dlhší čas“ a „na viacerých osobách“, a taktiež vysporiadať sa so zákonnosťou postupu orgánov činných v trestnom konaní a zákonnosťou znaleckého posudku

k skúmaniu zaistených omamných a psychotropných látok. V prípade potreby má okresný súd na tento účel doplniť dokazovanie.

4. Sťažovateľ je v označenej trestnej veci stíhaný väzobne z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a lehota jeho väzby začala plynúť 14. apríla 2021 o 11.45 h.

5. Sťažovateľ podal 30. novembra 2023 žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením sp. zn. 1T/83/2021 z 11. decembra 2023 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) tak, že ju zamietol, písomný sľub sťažovateľa neprijal a jeho väzbu nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.

6. Proti uzneseniu okresného súdu sťažovateľ podal sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd svojím napadnutým uznesením tak, že ju zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ v časti ústavnej sťažnosti, ktorá bola prijatá na ďalšie konanie, namieta dva okruhy pochybení všeobecných súdov.

8. V prvom rade sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu vo veci samej, teda postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Zdôrazňuje, že pôvodný rozsudok okresného súdu bol krajským súdom zrušený a vec bola okresnému súdu vrátená na prejednanie a rozhodnutie. Okresný súd spôsobil prietah v trvaní 34 dní pri doručovaní svojho rozsudku a následne 14 dní pri predkladaní spisu krajskému súdu na rozhodnutie o podanom odvolaní. Medzi vrátením súdneho spisu okresnému súdu a nariadením hlavného pojednávania uplynulo 32 dní, z čoho je podľa sťažovateľa 18 dní zbytočným prietahom. Po zrušení rozsudku okresného súdu krajským súdom je celé nové prejednanie veci vo svojej podstate zbytočným prietahom. Po vrátení veci okresnému navyše vznikajú aj faktické zbytočné prietahy, pretože okresný súd nepostupuje podľa pokynov krajského súdu, keď vykonáva aj záznam a výsledky odpočúvania telekomunikačnej prevádzky. Na okresnom súde sa medzičasom konali viaceré hlavné pojednávania (5. decembra 2023, 3. januára 2024, 31. januára 2024, 19. februára 2024, 19. marca 2024, 25. marca 2024), avšak podľa sťažovateľa na nich nebol vykonaný jediný relevantný dôkaz. Všeobecné súdy tak podľa jeho názoru nepostupujú v jeho trestnej veci bez zbytočných prietáhov, to všetko v situácii, keď je už takmer 3 roky vo väzbe.

9. V druhom rade sťažovateľ namieta porušenie svojich práv napadnutým uznesením, ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu. Poukazuje na absenciu dôvodného podozrenia zo spáchania trestnej činnosti po zrušení rozsudku okresného súdu. Podozrenie zo spáchania trestnej činnosti je podľa jeho názoru založené už iba na nezákonných dôkazoch, čo vyplýva zo samotného zrušujúceho uznesenia krajského súdu, s ktorým sa okresný súd a ani krajský súd dostatočným spôsobom nevysporiadali. Pokiaľ ide o samotný väzobný dôvod, okresný súd ani krajský súd sa nezaoberali existenciou akútnej a aktuálnej obavy z pokračovania v trestnej činnosti po uplynutí takmer 3 rokov väzby.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a krajského súdu, replika sťažovateľa, ústne pojednávanie

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

10. Okresný súd vo svojom vyjadrení podrobným spôsobom popísal procesné úkony uskutočnené vo veci sťažovateľa. Osobitne uviedol, že pri vyhotovovaní jeho rozsudku nedošlo k vzniku zbytočných prietáhov, keďže zákonná sudkyňa požiadala o predĺženie lehoty na písomné vyhotovenie rozsudku a tejto jej žiadosti bolo vyhovené. O predĺžení lehoty bol vyrozumený aj sťažovateľ.

11. Prietahy nevznikli ani pri predkladaní súdneho spisu krajskému súdu, keď sťažovateľ doručil okresnému súdu dôvody svojho odvolania 4. júla 2023. Tieto boli okresným súdom doručené príslušnej prokuratúre 7. júla 2023. Medzitým sa konalo o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu z 21. júna 2023, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu. Dňa 31. júla 2023 bola vyhotovená predkladacia správa a súdny spis bol krajskému súdu doručený 2. augusta 2023.

12. Pokiaľ ide o tvrdené zbytočné prietahy po vrátení súdneho spisu z krajského súdu, tento bol vrátený 3. novembra 2023. Dňa 8. novembra 2023 došlo k doručovaniu zrušujúceho uznesenia krajského súdu a 10. novembra 2023 bol nariadený termín hlavného pojednávania na 5. december 2023.

13. Vo vzťahu k vzniku zbytočných prietáhov pri nariaďovaní hlavného pojednávania po zrušení pôvodného odsudzujúceho rozsudku okresný súd uviedol, že hlavné pojednávanie z 5. decembra 2023 bolo odročené na 3. január 2024, pretože boli predložené návrhy na doplnenie dokazovania ako zo strany sťažovateľa a jeho obhajkyne, tak aj zo strany príslušného prokurátora. Hlavné pojednávanie z 3. januára 2024 bolo odročené na 31. január 2024, keď zo strany príslušného prokurátora boli predložené DVD a prepisy záznamov z odpočúvania s voľným prekladom z jazyka maďarského. Toho istého dňa bolo vydané opatrenie o pribratí prekladateľky na preloženie záznamov. Hlavné pojednávanie z 31. januára 2024 bolo odročené na 19. február 2024 z dôvodu ospravedlnenej neúčasti obhajkyne sťažovateľa. Hlavné pojednávanie z 19. februára 2024 bolo odročené na 18. marec 2024 s tým, že budú volaní, resp. v prípade potreby predvedení dvaja svedkovia. Hlavné pojednávanie z 18. marca 2024 bolo odročené na neurčito, keď na hlavnom pojednávaní bol zo strany sťažovateľa predložený návrh na prerušenie trestného stíhania. Hlavné pojednávanie bolo nariadené na 25. marec 2024, avšak strany nemali riadne a včas vykázaný termín hlavného pojednávania, a to muselo byť odročené na 26. apríl 2024. Hlavné pojednávanie z 26. apríla 2024 bolo po vykonaní dokazovania odročené na 19. jún 2024 na účel vykonania ďalšieho dokazovania (k odročeniu na dlhší termín došlo aj na základe žiadosti obhajkyne sťažovateľa). Hlavné pojednávanie z 19. júna 2024 bolo odročené na 17. júl 2024 z dôvodu nahlásenej bomby.

14. Okresný súd dospel k záveru, že v jeho postupe v napadnutom konaní nedošlo k vzniku zbytočných prietáhov. Ďalej uviedol, že vec sťažovateľa je po skutkovej a právnej stránke zložitá, a to z dôvodu potreby vykonania rozsiahleho dokazovania. Napokon poukázal na nadmernú zaťaženosť sudcov.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

15. Krajský súd vo svojom vyjadrení poukázal na vyjadrenie sudkyne spravodajkyne, ktorého sa pridriiava.

16. Sudkyňa spravodajkyňa uviedla, že krajský súd v zrušujúcom uznesení nedospel k potrebe oslobodiť sťažovateľa spod obžaloby ani k záveru o zmene právnej kvalifikácie. Nie je správne tvrdenie sťažovateľa, že krajský súd v zrušujúcom uznesení označil všetky dôkazy proti nemu ako nezákonné. Ak by bol odvolací súd dospel k záveru, že dôvodné podozrenie proti sťažovateľovi stojí len na nezákonných dôkazoch, mal povinnosť ho *ex offo* prepustiť z väzby na slobodu.

17. Pokiaľ ide o existenciu väzobného dôvodu a zbytočných priet'ahov v konaní, odpoveď na tieto otázky bola jasne poskytnutá v napadnutom uznesení.

III.3. Replika sťažovateľa:

18. Sťažovateľ vo svojej replike poukázal na skutočnosť, že 6. augusta 2024 bol prepustený z väzby na slobodu v dôsledku nadobudnutia účinnosti novely Trestného poriadku (zákon č. 40/2024 Z. z., ktorým sa mení a doplňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a doplňajú niektoré zákony v znení uznesenia ústavného súdu uverejneného pod č. 41/2024 Z. z.), keďže skutok, ktorý mal spáchať, už nie je kvalifikovaný ako obzvlášť závažný zločin, ale ako zločin, a teda vo väzbe už môže (mohol) byť len 36 mesiacov.

19. Pokiaľ ide o vyjadrenie krajského súdu, sťažovateľ poukazuje na § 322 Trestného poriadku, v zmysle ktorého ak po zrušení napadnutého rozsudku alebo niektorej jeho časti treba urobiť vo veci nové rozhodnutie, odvolací súd vráti vec súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol, len vtedy, ak by doplnenie konania odvolacím súdom bolo spojené s neprimeranými ťažkosťami alebo by mohlo viesť k iným skutkovým záverom. Ak teda krajský súd dospel k záveru o nesprávne zistenom skutkovom stave a potrebe doplnenia dokazovania, nemohol ho sám oslobodiť spod obžaloby.

20. Vo vzťahu k vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ zdôrazňuje, že vo väzbe bol viac ako 3 roky. Okresná prokuratúra na hlavnom pojednávaní 5. decembra 2023, teda po viac ako 2 rokoch, navrhla ako dôkaz vykonať oboznámenie sa so záznamami odpočúvania vykonanými pred začatím trestného stíhania vo veci, ktoré dosiaľ neboli súčasťou spisového materiálu. Osobitne poukazuje na skutočnosť, že s ním od 3. mája 2023 do 5. decembra 2023 nebol vykonaný ani jeden úkon, pričom po celý čas bol vo väzbe. Ďalej, ak si okresný súd nevedel zabezpečiť prítomnosť svedka alebo tlmočníka, takéto priet'ahy v konaní musia ísť na jeho ťarchu, nie na ťarchu sťažovateľa, ktorý je vo väzbe. Nesúhlasí so záverom okresného súdu o skutkovej a právnej zložitosti veci. K tomuto bližšie uviedol, že v danej trestnej veci ide o dvoch spoluobžalovaných, pričom jeho spoluobžalovaná urobila vyhlásenie o vine. Nejde o žiadne rozsiahle ani náročné dokazovanie, iba o výsluch svedkov a oboznamovanie sa s listinnými dôkazmi. Po vydaní meritórneho rozhodnutia vo veci už podľa sťažovateľa takmer k žiadnemu vykonaniu dôkazov nedošlo, keďže jediný svedok, ktorý bol predvolaný k výpovedi, a to pôvodne spoluobžalovaná [REDAKOVANÉ], na pojednávaní 26. apríla 2024 odmietol vypovedať.

III.4. K ústnemu pojednávaniu:

21. Ústavný súd v danom prípade na základe § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

22. Predmetom ústavnej sťažnosti je posúdenie namietaného zásahu do práv sťažovateľa postupom okresného súdu v napadnutom konaní z dôvodu vzniku zbytočných prietáhov pri prejednaní jeho trestnej veci a napadnutým uznesením, ktorým bolo rozhodované o osobnej slobode sťažovateľa.

23. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a rovnako aj čl. 38 ods. 2 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej uvedené základné práva sa chránia aj v prípade konania pred orgánmi činnými v trestnom konaní po začatí trestného stíhania (II. ÚS 41/98, II. ÚS 20/02, III. ÚS 99/02).

24. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prietáhom, a teda či bolo alebo nebolo porušené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu prerokovanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

25. Ústavný súd už judikoval, že väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti (*mutatis mutandis* III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu nevinu výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (I. ÚS 187/09, rozsudok vo veci Toth proti Rakúsku z 12. 12. 1991, sťažnosť č. 11894/85, bod 67).

26. Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojôli (I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 115/07).

27. Súd rozhodujúci o väzbe má skúmať významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

28. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že súd rozhodujúci o pozbavení slobody nemusí dať odpoveď na každý argument osoby pozbavenej slobody. Tento súd však nesmie ignorovať konkrétne skutočnosti namietané touto osobou, ktoré by mohli spochybníť existenciu podmienok „zákonosti“ pozbavenia osobnej slobody (pozri rozsudok vo veci Ilijkov proti Bulharsku z 26. 7. 2001, sťažnosť č. 33977/96, bod 94).

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

29. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že k vzniku zbytočných prietáhov v jeho trestnej veci došlo konaním okresného súdu pri predkladaní súdneho spisu krajskému súdu po ním podanom odvolaní a v následnom postupe okresného súdu po zrušení rozsudku okresného súdu a vrátení veci na prejednanie a rozhodnutie. Zdôrazňuje, že po celý čas bol vo väzbe, preto celý postup okresného súdu po zrušujúcom uznesení krajského súdu možno považovať v podstate za prietah.

30. Pokiaľ ide o namietané prietahy pri predkladaní spisu, vyhotovovaní rozsudku okresného súdu a nariadení pojednávania po vrátení súdneho spisu, ústavný súd konštatuje, že aj v prípade, že by k istému predĺženiu konania (rádovo v dňoch) došlo, v celkovom kontexte trestného konania by takýto „prietah“ bez ďalšieho nedosahoval intenzitu zbytočného prietahu v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. by nepredstavoval neospravedlnené predĺženie konania v rozpore so zárukou prejednania záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 199/02, I. ÚS 154/03).

31. Na druhej strane ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu ako celok do času vydania jeho rozsudku možno vzhľadom na jeho zrušenie krajským súdom a na dôvody tohto zrušenia (bližšie bod 3 tohto nálezu) považovať za neefektívny. Navyše, po troch rokoch konania, počas ktorých bol sťažovateľ nepretržite vo väzbe, je vzhľadom na oslabenú dôkaznú situáciu podľa okresného súdu potrebné vykonať oboznámenie sa so záznamami odpočúvania, ktoré ešte ani len neboli preložené do slovenského jazyka. V dôsledku uvedeného bolo potrebné opakovane odročiť nariadené hlavné pojednávanie (pozri bod 13 tohto nálezu). V situácii, keď je sťažovateľ vo väzbe, je požiadavka na plynulosť trestného konania sprísnená na úroveň urýchlenosti a osobitnej starostlivosti (pozri rozsudok vo veci Starokadomskiy proti Rusku č. 2 z 13. 3. 2014, sťažnosť č. 27455/06, body 70 a 71; podobne II. ÚS 116/2011, I. ÚS 504/2020), ktoré postup okresného súdu v napadnutom konaní podľa názoru ústavného súdu nenapĺňa.

32. Ústavný súd nemohol akceptovať argumentáciu okresného súdu o tom, že vo veci sťažovateľa ide o skutkovo a právne zložitú vec. Ako na to poukázal aj sťažovateľ vo svojej replike, v jeho veci ide o dvoch spoluobžalovaných z drogovej trestnej činnosti, pričom spoluobžalovaná urobila vyhlásenie o vine. Vo veci taktiež nebolo potrebné vykonať žiadne zložité znalecké dokazovanie (obsahovo je rozsiahly znalecký preklad odposluchov, ktorý sa nariadil až po zrušujúcom uznesení krajského súdu). Nemožno teda bez ďalšieho hovoriť o osobitne skutkovo či právne zložitej veci – takáto skutková či právna zložitost' by mohla byť odôvodnená napríklad vyšším počtom obvinených alebo stíhaných skutkov, potrebou vypočuť veľké množstvo svedkov, organizovanosťou či sofistikovanosťou stíhanej trestnej činnosti, prípadne prítomnosťou medzinárodného prvku (pozri rozsudok vo veci Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968, sťažnosť č. 1936/63

k medzinárodnému prvku; tiež rozsudok C. P. a ďalší proti Francúzsku z 1. 8. 2000, sťažnosť č. 36009/97, týkajúci sa rozsiahlych finančných trestných činov tzv. bielych golierov; tiež rozsudok Arewa proti Litve z 9. 3. 2021, sťažnosť č. 16031/18, týkajúci sa trestných činov tzv. prania špinavých peňazí s potrebou vedenia vyšetrovania vo viacerých krajinách; podobne IV. ÚS 60/2022). Sťažovateľ mal podľa obžaloby neoprávnene zadovážovať omamné a psychotropné látky na účel ich ďalšej distribúcie a užívania a mal ich poskytovať bezodplatne spoluobžalovanej a odplatne ďalším dvom osobám. Pri domovej prehliadke u spoluobžalovanej bolo zaistené množstvo drogy zodpovedajúce minimálne jedenástim dávkam drogy, ktoré mala spoluobžalovaná dostať od sťažovateľa. Na hlavných pojednaniach bolo vykonané dokazovanie výsluchom dvoch obžalovaných a niekoľkých svedkov, ako aj čítaním podstatného obsahu znaleckých posudkov (k druhu a množstvu zaistenej drogy, k závislosti sťažovateľa) a ďalších listinných dôkazov. Nič z už uvedeného nenasvedčuje osobitnej skutkovej či právnej zložitosti predmetnej trestnej veci.

33. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu, ktorá sa týka objektívnych príčin vzniku prietahov v dôsledku nadmernej zaťaženia daného súdneho oddelenia (pozri bod 14 tohto nálezu), túto ústavný súd nemôže akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej nie je možné prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to má za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezabavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (IV. ÚS 97/04, IV. ÚS 136/03, IV. ÚS 35/06, II. ÚS 481/2017). Aj napriek tomu, že nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (I. ÚS 119/03, II. ÚS 179/2013, II. ÚS 264/2013, II. ÚS 481/2017).

34. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

35. V nadväznosti na uvedené ústavný súd podľa § 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu postupovať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.2. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením:

36. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa o tom, že v jeho zrušujúcom uznesení absentuje dôvodné podozrenie zo spáchania trestnej činnosti, krajský súd uviedol (s. 8), že dôvodné podozrenie vo vzťahu k sťažovateľovi nezaniklo len z dôvodu, že niektorých svedkov sťažovateľ označuje za nedôveryhodných a vykonané dôkazy za nezákonné. S obhajobnými námietkami sťažovateľa po zrušení rozsudku okresného súdu sa bude musieť vysporiadať samotný okresný súd v predmetnom trestnom konaní.

37. Aj ústavný súd v tomto smere dopĺňa, že posúdenie dôvodnosti trestného konania proti sťažovateľovi bude predmetom ďalšieho konania pred okresným súdom. Na tomto mieste postačí zo strany ústavného súdu konštatovanie, že zo zrušujúceho uznesenia bez ďalšieho nevyplýva, že by podozrenie zo spáchania trestnej činnosti sťažovateľom bolo rozptýlené do takej miery, ktorá by opodstatňovala jeho oslobodenie spod obžaloby.

38. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa týkajúcej sa nerešpektovania povinnosti postupovať v jeho trestnej veci urýchlene, resp. s osobitnou starostlivosťou ústavný súd konštatuje, že čl. 5 ods. 3 dohovoru zaručuje právo osoby pozbavenej osobnej slobody na prejednanie jej veci v primeranej lehote. Táto lehota v zmysle judikatúry začína dňom obmedzenia osobnej slobody jednotlivca a končí dňom, keď je rozhodnuté o trestnom obvinení, hoci len súdom prvého stupňa (rozsudok vo veci Solmaz proti Turecku zo 16. 1. 2007, sťažnosť č. 27561/02, body 23 a 24). Na uvedené nemá vplyv, či vnútroštátna právna úprava nariaďuje nástup do výkonu trestu už po prvostupňovom rozhodnutí, alebo až po rozhodnutí odvolacieho súdu (bod 26).

39. Prvostupňové odsúdenie sťažovateľa rozsudkom okresného súdu bolo zrušené odvolacím krajským súdom, pričom pochybenia okresného súdu si vyžiadali nielen nové rozhodnutie vo veci sťažovateľa, ale podľa názoru okresného súdu aj oboznámenie sa s ďalšími (novými) dôkazmi. Neefektívnu činnosť okresného súdu (a jej predchádzajúcu činnosť orgánov činných v trestnom konaní) nemožno podľa názoru ústavného súdu pripisovať na účet sťažovateľa, ktorý bol v danom čase už viac ako tri roky vo väzbe.

40. Námietka vzniku zbytočných prietáhov v postupe okresného súdu si vzhľadom na už uvedené vyžadovala zvýšenú pozornosť krajského súdu a taktiež primeranú odpoveď, a prípadne – ak by sa to ukázalo ako potrebné – zjednanie nápravy. Krajský súd síce v napadnutom uznesení (s. 10) výslovne poukázal na potrebu postupu okresného súdu s osobitnou starostlivosťou a urýchlenním a sám dospel k záveru, že v danom prípade nejde o „*ukázkovo plynulé konanie*“, avšak vzhľadom na absenciu konkrétnych období nečinnosti považoval postup okresného súdu za stále ústavne akceptovateľný.

41. Ako už bolo uvedené, nielen nečinnosť, ale aj neefektívna a nesústreďená činnosť môžu zapríčiniť vznik ústavne neprípustných zbytočných prietáhov. Aj keď sú určité fázy konania samo osebe vedené s prijateľnou rýchlosťou, celková dĺžka konania môže aj tak presiahnuť požiadavku „primeranej lehoty“ (rozsudok vo veci Dobbertin proti Francúzsku z 25. 2. 1993, sťažnosť č. 13089/87, bod 44). Ako už ústavný súd opakovane konštatoval, o to viac platí uvedené v situácii, keď je obžalovaný stíhaný väzobne a konanie proti nemu je v dôsledku uvedeného potrebné viesť urýchlene a s osobitnou starostlivosťou.

42. Sťažovateľ na relevantnú námietku týkajúcu sa ústavnosti zásahu do svojho základného práva na osobnú slobodu podľa ústavy, resp. svojho práva na slobodu podľa dohovoru tak nebola zo strany krajského súdu poskytnutá relevantná a presvedčivá odpoveď. Navyše, s ohľadom na závery prezentované v časti IV.1. tohto nálezu možno konštatovať, že ak by krajský súd námietku sťažovateľa náležitým spôsobom preskúmal, dospel by k záveru, že väzba sťažovateľa vzhľadom na konkrétne okolnosti danej veci stratila svoje opodstatnenie.

43. Zohľadňujúc uvedené, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy

a jeho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 dohovoru (bod 3 výroku tohto nálezu).

44. Vzhľadom na predmetný záver o porušení práv sťažovateľa už ústavný súd nepovažoval za nevyhnutné osobitne sa zaoberať aj jeho námietkou o neexistencii rizika pokračovania v trestnej činnosti.

45. V nadväznosti na záver o porušení práv sťažovateľa ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde napadnuté uznesenie zrušil (bod 4 výroku tohto nálezu). Keďže sťažovateľ bol medzičasom prepustený z väzby na slobodu a, zohľadňujúc skutočnosť, že o väzbe možno rozhodovať len do budúcnosti (*pro futuro*), ústavný súd už vec krajskému súdu na ďalšie konanie nevrátil (II. ÚS 200/2019).

46. Pokiaľ ide o sťažovateľov návrh na vydanie príkazu na jeho prepustenie z väzby na slobodu, rozhodovanie o ňom už po faktickom prepustení sťažovateľa z väzby na slobodu stratilo svoje opodstatnenie.

V.

Finančné zadost'učinenie

47. Sťažovateľ napokon navrhol, aby mu ústavný súd priznal finančné zadost'učinenie v sume 3 000 eur. Výšku finančného zadost'učinenia odôvodnil pocitom nespravodlivosti, beznádeje a právnej neistoty. Ďalej uviedol, že ako otec má 3 dcéry, od ktorých je dlhodobo odlúčený. Rovnako bol nezákonne odlúčený aj od svojej matky, s ktorou pred vzatím do väzby žil a ktorej pomáhal.

48. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

49. Ústavný súd dospel k záveru, že okolnosti danej veci opodstatňujú priznanie finančného zadost'učinenia. V dôsledku vzniku zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní okresného súdu ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadost'učinenie v sume 1 500 eur, ktoré mu je povinný uhradiť okresný súd, a v dôsledku zásahu do jeho práv napadnutým uznesením mu priznal finančné zadost'učinenie v sume 500 eur, ktoré mu je povinný uhradiť krajský súd.

VI.

Trovy konania

50. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 1 285,13 eur.

51. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

52. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu, replika k vyjadreniu okresného súdu a krajského súdu), celkovo v hodnote 1 070,94 eur. Túto sumu bolo

vzhľadom na skutočnosť, že právna zástupkyňa sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty, potrebné navýšiť o túto daň na 1 285,13 eur.

53. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2024

Libor Duľa
predseda senátu